

Drobné zkušenosti z války.

Kapitán děl. Karel Gruncel:

Použití dělostřelectva v horách.

(Příklad ze světové války.)

Na počátku vstupu Italie do války byly poměrně slabé jednotky rakousko-uherské pěchoty na hranicích znamenitě podporovány dělostřelectvem. Byly to hlavně baterie horského dělostřelectva. Ačkoli měly těžké ztráty, které jim způsobovalo italské dělostřelectvo, jsou v početní převaze, přec jen vydržely tyto baterie nebo jejich části v předsunutých palebných postaveních a měly lví podíl na veškerých zdařilých obranných akcích.

Boje na horním toku Soče r. 1915 jsou vzorným příkladem použití dělostřelectva v hornatém terénu a plyne z nich mnoho poučení.

Rakousko-uherská 44. domobranecká pěší divise byla zasazena počátkem června 1915 v oblasti horního toku řeky Soče. V tomto úseku byly sice pro obranu velmi příhodné horské hřebeny, tvořené trigonometrem 2245 Krn, kotou 2014 Vrata, trigonometrem 1897 Vršíč atd., ale byly brzy ztraceny, jednak proto, že Italové byli v početní převaze, jednak proto, že jednotky rakousko-uherské pěchoty (20. honvédská pěší divise), které tam byly zasazeny, nebyly obeznámeny s bojem v horách.

Aby bylo Italům zabráněno v dalším pronikání na sever a na východ, byly nuceny rakousko-uherské jednotky bránit se většinou na postaveních pro ně dosti nevýhodných, většinou na svazích odvrácených od nepřítele, který měl hřebeny ve své moci.

Úsek, v němž bude vyličen průběh bojů, prostírá se od ústí říčky Korytnice do Soče na jihovýchod až k skalnaté skupině Lipník (koty 1867 a 1808). Tento úsek byl obsazen jednotkami 87. domobranecké pěší brigády (3 a $\frac{1}{4}$ pěšího praporu, 2 a $\frac{1}{2}$ dělostřelecké baterie). Aby byly zdůrazněny obtíže při obraně tohoto úseku, je nutno

připomenout, že jednotky pěchoty byly poměrně velmi slabé: 2600 pušek, 12 kulometů a 11 děl. Západní část úseku, t. j. údolí a přilehlá zalesněná kupa 806, byla vázána na obranu flišské kotliny. Střední část úseku, t. j. hustě zalesněný prostor trigonometru 1549 Javorček, jehož jižní strana se prudce svažuje do údolí potoka Slatenik, a dále sedlo v prostoru koty 1317 byly jen velmi slabě obsazeny pěchotou, která byla téměř bez záloh. V jihovýchodní části úseku je trigonometr 1897 Vršič, který je jakýmsi samostatným výběžkem celého horského pásma a ovládá téměř celé návrší t. zv. Golobarské planiny. Trigonometr Vršič měl v těchto bojích obzvlášť veliký význam. Mezi jeho vrcholkem a kotou 1867 Lipník se prostírá roklina značné šířky, uzavřená se tří stran skalami, jejíž uzavření palbou dalo obráncům mnoho práce. Velmi důležité bylo postavení na kotě 1808, odkud bylo možno ovládati bočnou palbou celý hřbet trigonometru Vršič a tím i zamezit postup onou roklinou k severozápadu. A proto již v srpnu byly v prostoru jižně od koty 1808 umístěny čtyři těžké kulomety a jeden kanon ráže 37 mm.

Dělostřelectvo přidělené brigádě se skládalo ze dvou baterií horských kanonů a z čtyř horských houfnic (baterie 3/3, 2/5 a četa baterie 1/11). Úkolem dělostřelectva bylo umlčovat italské baterie a podporovat bránící se pěchotu palbou hlavně do prostoru trigonometru Vršič, kde Italové byli nejbližší frontě rakousko-uherské pěchoty. Vedlejším úkolem dělostřelectva bylo střílet do flišské kotliny a na planinu Jama, jakož i rušit zásobování a přesuny italských jednotek do prostoru trigonometru Vršič a koty 2014 Vrata. Aby bylo možno vyhovět těmto úkolům, bylo nutno volit palebná postavení dělostřelectva blízko za prvním sledem pěchoty.

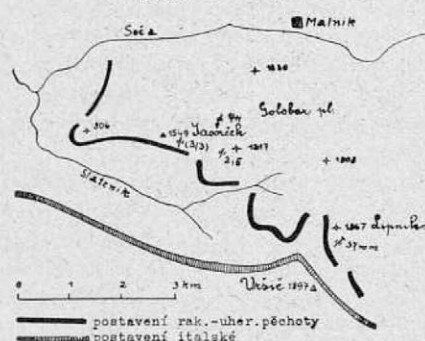
V polovině srpna byla palebná postavení baterií v prostoru trigonometru 1549 Javorček a sedla 1317 (viz náčrt 1.).

V souvislosti s postupem Italů v horách severně od flišské pánve začaly 14. srpna 1915 také útoky na rakousko-uherské postavení v prostoru Vršič—Lipník. Již 15. srpna se podařilo Italům za silné podpory dělostřelectva dobýt hřebenu trigono-

metru Vršiče. Rakouské baterie, které až dosud stály v prostoru trigonometru 1549 Javorček, utrpěly mnoho ztrát od bočně střelejícího italského dělostřelectva. 16. srpna byla již čtyři děla vyřaděna z boje a 17. srpna ještě další dvě. Poslední dělo horské kanonové baterie 3/3 bylo zničeno plným zásahem italského granátu.

Bylo zřejmo, že je nutno vyhledat nová palebná postavení poněkud víc vzadu. To se také stalo a dvě nová děla, která byla dána brigádnímu dělostřelectvu jako náhrada, byla zatažena do postavení v prostoru koty 1238 Kozji breg. 17. srpna, bylo dělostřelectvo posíleno další novou četou od horské houfnicové baterie 2/4, která byla dopravena na Golobarskou planinu z prostoru Malnik.

Situace dělostřelectva u 87. pěší brigády 12. srpna 1915.

Náčrt 1.

Když 20. srpna po dvoudenním klidu vzplanuly nové boje o trigonometr Vršič, začalo italské dělostřelectvo prudce střílet na rakouské baterie v prostoru severovýchodně od trigonometru Javorček. Brzy byla umlčena i 2/5. baterie. Z 11 děl, která byla brigádě přidělena, zbyly 20. srpna po italské dělové palbě jen dvě horské houfnice baterie 1/11 a 37 mm dělo, které stálo v prostoru koty 1867 Lipník. Hlavní

tíha celého dělostřeleckého boje spočívala tudíž nyní na čtce baterie 1/11, která měla asi 470 granátů.

V dalších dnech, kdy byl na frontě opět klid, byly rychle doplněny ztráty lidí i materiálu. Pro nové dělostřelecké baterie byla hledána nová palebná postavení.

Když Italové zahájili 23. srpna pokračování své ofensivy na širší frontě, byly již v prostoru Kozji breg dvě dvoudělové baterie (bat. 3/3 a 2/5), jeden horský kanon staršího typu byl na západním svahu trigonometru Javorček pro podporu západního křídla brigády a četa baterie 2/4 (horské houfnice) byla na Golobarské planině. Mimo to bylo rakousko-uherské postavení obohaceno o 24 cm moždíř, který měl palebné stanoviště u Malniku. 25. srpna postoupili Italové až do údolí potoka Slateniku. Tři dny poté vzplanuly nové prudké boje o hřbet trigonometru Vršič, na němž si Italové vybudovali zeď z pytlů naplněných pískem, aby byli kryti před bočnou palbou z prostoru koty Lipník. Rakouské 37 mm dělo, které střílelo na tuto zeď, nemělo valného účinku.

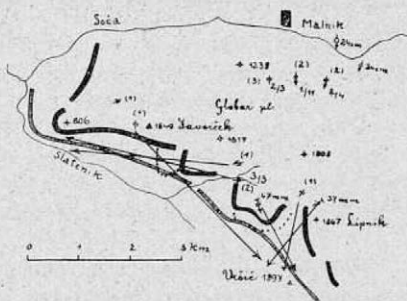
29. srpna byl dopraven do palebného stanoviště v blízkosti 37 mm děla opravený horský kanon, který se v průběhu dalších bojů znamenitě osvědčil. Od této doby nastává v úseku brigády druhé období použití přiděleného dělostřelectva: část byla určena k palbám blízkým, část k palbám dalekým. 4. září byl dopraven jeden kanon baterie 2/5 do stanoviště na západním svahu trigonometru Javorček. Jeho úkolem byly rovněž blízké palby. Pozorování ran tohoto děla obstarávala dokonce s velmi dobrým výsledkem sama pěchota z koty 806.

11. září pokračovali Italové v ofensivě. Za těchto bojů střílelo italské dělostřelectvo velmi živě na rakouské dělo v prostoru koty Lipník, protože bylo italské pěchotě velmi nepříjemné. Jeden z italských granátů zničil jedno kolo děla, čímž bylo toto vyřadeno z činnosti k velikému zármutku pěchoty, která stála proti Italům, obsadivším hřeben Vršič. Později bylo pro toto dělo dopraveno do palebného stanoviště záložní kolo.

Pronikání Italů z údolí potoka Slateniku na jižní svahy trigonometru Javorček bylo sic rušeno palbou děl z postavení na Golobarské planině, ale účinek nebyl příliš veliký, poněvadž jižní svah Javorčku byl pro tato děla hluchým prostorem. Velitel brigády proto nařídil, aby se 11. září večer přesunulo jedno dělo na svah jižně od pramenů potoka Slateniku. Toto dělo mohlo pak střílet bočně na jižní svahy trigonometru Javorček.

11. září byla vystřídána 2/5 baterie horských kanonů baterií 2/3 a pro příští boje byl dopraven na úsek brigády ještě jeden 24 cm moždíř, který měl palebné stanoviště rovněž v prostoru Malnik. 18. září bylo nutno vyhledat nové palebné postavení pro četu horských kanonů baterie 2/4 v prostoru Kozji breg, poněvadž z dosavadního postavení na severním svahu trig. Javorček nemohla četa dobře působit na jižní svahy Javorčku. Téhož dne bylo posíleno flankoviště u pramenů potoka Slateniku druhým horským kanonem, a to od baterie 3/3. Spolu s dvěma těžkými kulomety střílela obě děla bočně na jižní svahy Javorčku a zabraňovala Italům tam usazeným v útoku na hřeben Javorčku, hájený jen slabými jednotkami pěchoty. Ze úspěchů obou bočně střílejících děl i kulometů byl značný, je viděti i z pra-

Situace dělostřelectva u 87. pěší brigády 19. září 1915.

Náčrt 2.

menů italských, které mluví o velikých ztrátách bersaglierského pluku při postupu na trig. Javorček. (Situaci dělostřelectva brigády 19. září 1915 znázorňuje náčrt 2.) Postavením ještě jednoho děla na poloviční cestě mezi kotou 1808 a sedlem 1317 bylo ukončeno zesilování rakousko-uherské obrany na tomto úseku.

Zvláštní zpráva vel. 87. pěší brigády o bojích na tomto úseku zdůrazňuje význam těchto „dělostřeleckých flankovišť“ pro obranu v horách. „V bojích o hřeben trigonometru Vršič se vyznamenala dvě horská děla a čtyři těžké kulomety, umístěné v prostoru koty 1867 Lipník a dále dvě děla a dva kulomety, umístěné na severním svahu trigonometru Vršič, které znamenitě bránily Italům v postupu na trig. Javorček. Jediné jim lze děkovat, že četné italské pokusy o útok na Javorček byly utlumeny hned v zárodku.“

Hlavní směry palby flankujících děl jsou vyznačeny v náčrtu 2.

21. října 1915 se podařilo Italům dopravit dvě horská děla na jižní svah trig. Javorček. Obě děla zahájila palbu na rakouská „dělostřelecká flankoviště“ na severním svahu trig. Vršič, ale příliš jim neuškodila. Naopak italská děla byla brzy těmito flankovišti umlčena.

Velmi dobrá činnost dělostřeleckých flankovišť přivábila ovšem na ně soustředění palby italských hrubých děl. Bylo nutno častěji měnit palebná stanoviště děl a občas se odmlčet, aby se zdálo, že děla byla již zničena. Jakmile však italské hrubé dělostřelectvo přestalo střílet, zaujala ihned flankující děla svá stanoviště a zahájila palbu teprve tehdy, když vyrazila italská pěchota.

Že Italové nepronikli na podzim r. 1915 na horním toku Soče, lze děkovat hlavně těmto horským dělům, bočně střílejícím před obranné postavení pěchoty. Velitelství brigády poznalo brzy jejich velikou cenu a dalo postupně vybudovat pro ně skalní úkryty (kaverny).

(Podle líčení mjr. W. Heydendorffa v Militärwissenschaftliche Mitteilungen — březen 1937.)

Z cizích revuí.

PRZEGLĄD ARTYLERYJSKI, roč. XV, seš. 11, listopad 1937.

S. S.: O użyciu artylerii według regulaminu niemieckiego „Dowodzenie artylerią“. (O použití dělostřelectva podle německého předpisu „Vedení dělostřelectva“.)

Autor chce předcházející články, jednající o užití dělostřelectva, zpracované na základě „Vedení vojsk“, doplnit článkem, zpracovaným na základě „Vedení dělostřelectva“. (Viz předcházející recenze „Przeglądu“.)

I. Zajištěný pochod.

Protiletckých vzdáleností hloubkových za pochodu dosáhne dělostřelectvo zvětšením rozstupů buď mezi četami neb jednotlivými vozidly. Protiletckého rozčlenění do šířky se dosáhne tím, že dělostřelectvo sejde s pochodové osy a pochoduje buď po obou nebo po jedné straně osy, při čemž využívá rovnoběžných cest (jsou-li). Nejsou-li, pochoduje též dělostřelectvo terénem.

Dělostřelectvo pochoduje podle předvidaného použití. Předpis „Vedení dělostřelectva“ (v dalším textu VD.) předpisuje, že vždy musí být nařízeno, které části dě-